

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Матеріали VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України

(м. Київ, 14 травня 2025 р., Україна)

Київ 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ**

**Актуальні проблеми
психолого-педагогічного супроводу та
розвитку суб'єктів спортивної діяльності**

**МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
ЕЛЕКТРОННОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
(м. Київ, 14 травня 2025 р., Україна)**

КИЇВ – 2025

УДК 796.01+378:159.9

ББК 74.00я88

Друкується згідно з рішенням Вченої ради Національного університету
фізичного виховання і спорту України
наказ № 161 - заг. від 16.04.2025р.

Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності: Матеріали VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України (м. Київ, 14 травня 2025 р.) / Відповід. ред.: Т. М. Булгакова. – Київ, 2025. – 122с.

Збірник містить тези учасників VIII Всеукраїнської наукової електронної конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» з нагоди 95-річчя Національного університету фізичного виховання і спорту України (14 травня 2025 р.). Матеріали розкривають результати досліджень студентів-початківців та науковців у сфері психології, педагогіки, фізичного виховання і спорту. В тезах висвітлюються такі напрями: актуальні напрями психологічного забезпечення та супроводу в фізичному вихованні і спорті, педагогічні аспекти підготовки та розвитку суб'єктів спортивної діяльності, рухова активність, психолого-педагогічні аспекти формування здорового способу життя, проблеми дистанційного навчання та розвиток фізичної культури в умовах воєнного стану.

Матеріали збірника призначено для здобувачів першого (бакалаврського), другого (магістерського), третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, молодих вчених, науковців і практиків, які цікавляться проблематикою психолого-педагогічного супроводу суб'єктів спортивної діяльності.

Редакційна колегія:

Булгакова Т. М., к.пед.наук, доцент, завідувач кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Петровська Т. В., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Воронова В. І., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Гринь О. Р., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Толкунова І. В., к. пед. наук, професор кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Фольварочний І. В., доктор пед. наук, доцент кафедри психології і педагогіки НУФВСУ
Терещенко Л. А., к.психол.наук, доцент кафедри психології і педагогіки НУФВСУ, науковий співробітник лабораторії психології навчання імені І.О.Синиці Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України.

Матеріали надруковані в авторській редакції. За зміст матеріалів і достовірність наведених даних несуть відповідальність автори публікації та їх наукові керівники.

Шльонська Ольга, Борисова Ольга, Воронова Валентина, Федорчук Світлана КОПІНГ - СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ КВАЛІФІКОВАНИМИ ВОЛЕЙБОЛІСТКАМИ.....	61
Шутова Світлана, Ткаченко Марина, Голуб Марія АНАЛІЗ САМООЦІНКИ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ.....	63

II. ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Булгакова Тетяна, Закорко Олена, Закорко Аріна МОРАЛЬНО-ВОЛЬОВА ПІДГОТОВКА ДЗЮДОЇСТОК ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ (ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ).....	66
Колеснік Ірина ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ ТРЕНЕРА ЗІ СПОРТИВНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ.....	68
Нестерук Анастасія ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ, ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ.....	70
Пашков Ігор ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК У ТХЕКВОНДО.....	71
Петренко Геннадій, Глагола Марія, Гуменюк Сергій ВПЛИВ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ТЕНІСУ В УКРАЇНІ.....	73
Рибалка Валентин ОСОБИСТІТЬ СТУДЕНТА ЯК СУБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	75
Семененко В'ячеслав, Чепуріна Оксана, Закорко Іван СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЗЮДОЇСТІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	77
Староста Володимир ГРУПИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	79
Стрельніков Віктор НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТРИ РОКИ ВІЙНИ.....	81
Шерганов Віктор ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТА РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	83

- діяльності. Теоретико-методичні основи управління процесом підготовки спортсменів різної кваліфікації : колективна монографія. За заг. ред. ВМ Костюкевича. Вінниця: ТОВ «Планер»; 2018:86-101.
2. Романюк ВЛ, Пилипака ЮІ. Реактивність та психічне здоров'я особистості. Психологія: реальність і перспективи: зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. 2016;7:182-188.
 3. Халявка Т, Колосова О, Федорчук С. Ефективність психічної саморегуляції, емоційна стійкість і стрес-уразливість спортсменів-тенісистів за методикою вибору кольорів у зв'язку з функціональним станом нервово-м'язового апарату. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Проблеми регуляції фізіологічних функцій. 2017;2(23):51-55.
 4. Шинкарук О, Лисенко О, Федорчук С. Стрес та його вплив на змагальну та тренувальну діяльність спортсменів. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Планер»; 2017;3(22):469-476. URL: <http://93.183.203.244:8080/xmlui/handle/123456789/646>
 5. Шльонська ОЛ, Борисова ОВ, Федорчук СВ. Критерії оцінювання показників сенсомоторних реакцій різного ступеня складності кваліфікованих спортсменок-волейболісток Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія. 2024;2:73-79. DOI: <https://doi.org/10.32652/spmed.2024.2.73-79>
 6. Ivaskevych D, Fedorchuk S, Petrushevskiy Ye, Borysova O, Ivaskevych O, Kohut I, Marynych V, Tukaiev S. Gender Differences in Competitive Anxiety and Coping Strategies within Junior Handball National Team. Journal of Physical Education and Sport. University of Pitesti, Romania (EUP); 2019;19(2):1242-1246. DOI:10.7752/jpes.2019.02180
 7. Lazarus RS, Folkman S. Stress, appraisal, and coping. NY: Springer publishing company. 1984. 230 p.

АНАЛІЗ САМООЦІНКИ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ БАСКЕТБОЛІСТІВ НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ

Шутова Світлана, Ткаченко Марина, Голуб Марія
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

Актуальність дослідження. Етап підготовки до вищих досягнень у баскетболі є на думку фахівців [4; 6; 8] одним із найбільш складних та, відповідно, важливим періодом у спортивній кар'єрі спортсмена, що обумовлено спрямованістю його на поступове підведення юних спортсменів до фізичних та психічних навантажень спорту вищих досягнень. В цей період відбувається інтенсивне формування його професійної майстерності, психологічної стійкості та здатності до саморегуляції в умовах високих фізичних і психоемоційних навантажень. Саме в період переходу молодих баскетболістів із дитячо-юнацьких спортивних шкіл до складу молодіжних та дорослих команд майстрів виникає гостра потреба у глибокому усвідомленні власного рівня спортивної підготовленості [5; 6]. У цих умовах адекватна самооцінка виступає значимим фактором, що впливає на впевненість у власних силах, здатність до ефективного прийняття рішень у змагальних ситуаціях, витримку психологічного напруження та мотиваційну стабільність. Натомість, наявність дисбалансу в оцінці власних можливостей може призвести до зниження рівня змагальної активності, втрати мотивації та невміння досягати поставлених спортивних цілей [1; 2; 7].

У цьому контексті дослідження самооцінки спортивної підготовленості баскетболістів набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє своєчасно виявити слабкі ланки у підготовці, сприяти оптимізації індивідуального тренувального підходу та формуванню психологічної готовності до змагань найвищого рівня.

Результати дослідження. Проведене анкетування чоловічої та жіночої збірних команд НУФВСУ під час їх участі у XX літній Універсіаді України з баскетболу у вигляді онлайн-форми передбачало надання учасниками відповідей, які можна поділити на дві інформаційні частини. Перша частина запитань стосувалася складу команди, а саме: антропометричні данні, ампула, рівень кваліфікації, стаж занять. Друга частина включала тест «Анкетування спортсменів щодо адаптації у новій команді» [3], якій давав інформацію щодо самооцінки спортсменами своєї фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовленості під час останніх змагань. Гравцям був наданий перелік можливих труднощів у рухових та техніко-тактичних діях, різних психологічних станів та переживаній, які вони мали адекватно оцінити, відповідно до наявності у себе.

Так, розглядаючи першу частину анкети слід зазначити, що склад чоловічої команди був розподілений наступним чином: 1 центровий, 2 розігруючих, 4 атакуючих захисника, 3 форварда, 1 з них легкий. Склад жіночої збірної: 2 центрові, 2 розігруючі, 4 атакуючі захисниці, 5 форвардів, 3 з них легких. Вікові межі гравців від 17 до 24 років. Гравці у чоловічій команді, відповідно до їх віку займалися баскетболом від 3 до 13 років, в жіночій – від 4 до 14 років.

Аналіз самооцінки складових видів підготовки виявив розбіжності як міжстатеві так і окремо у командах чоловіків та жінок. Так, при вивченні самооцінки фізичної підготовки було виявлено, що найбільше проблем у жіночого складу команди, на думку спортсменок виникло із швидкісною витривалістю – відмітило 53,85% (n = 7) опитаних. Найменша кількість опитаних, а саме 15,38% (n = 2) визначили проблемою слабкий стрибок. Гравці чоловічої команди найбільшою проблемою в своїй підготовці визначили нестачу загальної витривалості – 30% (n = 3) опитаних. Найменше чоловіки стикнулися з нестачею стрибкової витривалості – 0%.

При вивченні самооцінки технічної підготовленості жіночого складу команди найбільшими проблемами було виявлено маленький відсоток влучань з-за 3-очкової лінії, недостатня кількість блок-шотів та недостатня швидкість переміщення в захисті – 46,15% (n = 6). Відсутність проблем у жінок відмічена з кидками з середньої дистанції та швидкістю кидка – 0%. За результатами опитування чоловічої команди найбільшою проблемою в технічній підготовленості так само є маленький відсоток влучань з-за 3-очкової лінії – 30% (n = 3) опитаних. Не виникало проблем у чоловіків взагалі, як і у жінок, із швидкістю кидка.

У тактичній підготовленості 69,23% (n = 9) жінок відмітили помилки при зміні гравців. Найменшу кількість відповідей, а саме 7,69% (n = 1) отримав пункт «губилася в грі проти особистого пресингу». За результатами анкетування 30% (n = 3) чоловіків припускалися таких помилок: важкість швидко прийняти рішення, розгубленість при особистому пресингу від іншої команди та помилки при зміні гравців у захисті. Найменше чоловіків 10% (n = 1) робило багато помилок при передачах.

У психологічній підготовці 76,92% (n = 10) опитаних жінок назвали проблемою переживання після неправильно зроблених рішень. Тиск збоку інших гравчинь жінками не відмічався взагалі. Чоловіки однакову кількість разів, а саме 40% (n = 4) відмітили як проблему невпевненість у власних силах та переживання після неправильно зроблених рішень. Тиск з боку інших гравців відчувало 10% (n = 1) баскетболістів.

Висновок. Результати дослідження показали, що показники самооцінки баскетболістами своєї спортивної підготовленості, дозволяють отримувати данні щодо труднощів, з якими стикаються спортсмени на етапі підготовки до вищих досягнень. Регулярний моніторинг самооцінки баскетболістів в різні періоди підготовки дає можливість вчасного виявлення проблемних аспектів і запобігання їхньому негативному впливу на змагальну діяльність. Отримані дані можуть бути використані тренерами та спортивними психологами для індивідуалізації підготовки спортсменів, корекції тренувального процесу та впровадження психологічних методик, спрямованих на розвиток спеціальних особистісних якостей та, відповідно, гармонізацію самооцінки баскетболістів.

Таким чином, дослідження підтвердило актуальність і доцільність вивчення самооцінки підготовленості баскетболістів як інструмента оптимізації їхнього професійного розвитку та досягнення високих спортивних результатів.

1. Височіна НЛ. Психологічне забезпечення у системі підготовки спортсменів в олімпійському спорті. Київ: «Центр учбової літератури»; 2017. 384 с.
2. Воронова ВІ. Психологія спорту: навч. посібник. Київ: Олімпійська література; 2007. 298 с.
3. Мітова ОО, Сушко РО. Тестування баскетболістів: навчальний посібник для тренерів з баскетболу, студентів та аспірантів спеціалізації «Баскетбол» вищих навчальних закладів фізкультурного профілю. Дніпропетровськ: Інновація; 2016. 140 с.
4. Платонов ВМ. Сучасна система спортивного тренування. Київ: Перша друкарня; 2020. 704 с.
5. Поплавський ЛЮ, Маслова ОВ, Безмилов ММ, та ін. Баскетбол: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю. Київ: ММСУ, РНМК, ФБУ; 2019. 165 с.
6. Чжан Ці, Безмилов ММ. Пріоритетна значущість факторів для відбору баскетболістів різного амплуа на етапі підготовки до вищих досягнень. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2024;4(176):84-9.
7. Шутова С, Ткаченко М, Свентицька М. Особливості психологічної підготовки кваліфікованих баскетболісток. В: Ажиппо ОЮ, редактор. Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи: збірник тез XXI Міжнародної науково-практичної конференції; 2021 Груд 16-17; Харків. Харків: ХДАФК; 2021. с. 93-4.2.
8. Bompa T, Haff G. Periodization: Theory and methodology of training. Human Kinetics; 2009. 410 с.